

ධර්මකාමී පින්වතුනි,

අද ක්‍රි.ව. 2011 වැනි අගේස්තු මසට යෙදුණු පුර පසළොස්වක පොහොය දිනයයි. පෙරවස් විසීමට නියමිත ඇසළ අව පැළවිය දා යම් උපසම්පන්න හිමිනමකට නොවැලක්විය හැකි හේතුවක් නිසා වස් වසන්තට නොහැකි වී නම් අද දින පොහොය කොට පසු දා පසුවස් සමාදන් විය හැකි දිනයයි. මෙම වස්කාලය ඉතිරි මාස 09 ට වඩා ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂයටම පිං වැඩෙන කාලයයි.

දස දහසක් ලෝක ධාතුව කම්පාකරවමින් දම්සක් පැවතුම් සූත්‍රය පස්වග මහණුන් වහන්සේලාට දේශනා කොට දින පහක් ගත වූ තැන මිගදායේදීම පස්වග මහණුන් වහන්සේලාට දේශනා කළ සූත්‍රය වන “අනතත ලක්ඛණ සූත්‍රය” අද ධර්ම මාතෘකාවයි. සෝවාන් චරුලාභී පංචවග්ගිය ස්වාමීන් වහන්සේලා උතුම් වූ අර්හත්වයට පත්වූයේ මෙම සූත්‍රය ඇසීමෙන් නිසා “පඤ්ච වග්ගිය සූත්‍රය” නමින් ද හඳුන්වනවා. අනිත්‍ය භාවය පැහැදිලි කරන නිසා අනතත ලක්ඛණ සූත්‍රය නමින් ද හඳුන්වනවා.

මෙම දේශනාව කරන අවස්ථාව වනවිට බුදුරජාණන් වහන්සේ හික්කුන් වහන්සේලාට පළමු ධර්ම දේශණාවෙන් දුක ගැන, දුකට හේතුව ගැන, දුක නැතිකිරීම සහ දුක නැති කිරීමේ මග කියාදීම ඉවරයි. දුක යනු උපාදානස්කන්ධ පහ ලෙසට කෙටියෙන් කිව හැකිය. (සංඛිතෙතන පඤ්චපාදානාකධයධා දුකධා) මහණෙනි,

රෂපය අනිත්‍යයි (රෂපං නිකධවේ අනත්තා) මහණෙනි, වේදනාව හෙවත් දැනීම අනිත්‍යයි (වෙදනා නිකධවෙ අනත්තා) මහණෙනි, සංඥාව හෙවත් හඳුනා ගැනීම අනිත්‍යයි (සංඤාදා නිකධවෙ අනත්තා) මහණෙනි සංඛාර හෙවත් හටගත් දෙය අනිත්‍යයි. (සංඛාරා නිකධවෙ අනත්තා) මහණෙනි විඤ්ඤාණය හෙවත් කුසල් අකුසල් නිසා ඇතිවන සිත අනිත්‍යයි. (විඤ්ඤාණං නිකධවේ අනත්තා) මෙසේ දේශනාව ආරම්භ කරනවා.

මේ සඳහන් කළේ පංච උපාදානකඛන්ධය දුකට හේතුවන ආකාරය යි. ආත්මයකින් තොරවූ දෙයක තියන ලක්ෂණය යි. උපාදාන පහ ලෙසින් බුදු හිමියන් පෙන්වා වදාළේ සත්ව ජීවිතයක නොනැවතී පැවතීමට හේතු වන්නා වූ ස්ථිර නොවූ වෙනස් වෙමින් එහෙත් අඛණ්ඩව උප්පත්තියට හේතුවන ලක්ෂණ පහක් ලෙස තේරුම් ගත යුතුය.

ඒ අනුව රෂපය යනු, සෑම කල්හිම එකසේ පැවැත්මක් නැතිව ගිත, උෂ්ණ ආදිය හේතුකොට තිබූ ආකාරයෙන් තවත් ආකාරයකට හෝ අභාවයට යෑම සිදුවන්නා වූ සතර මහා භූතයන්ගෙන් හටගත් ධාතු සමූහයකි. එය රෂපස්ඛන්ධයයි ද හඳුන්වයි. අපේ ශරීරය ද එසේමයි. සතර මහා භූත නමින් හඳුන්වන්නේ සත්ව ශරීර සහ ඛාහිර වස්තූන් නිර්මාණය වී ඇති ආපේ ධාතුව නම් තෙත් ගතිය යි. තේපේ ධාතුව නම් උණුසුම් ගතිය යි. පිම්බෙන ගතිය වායෝ ධාතුවයි. පඨවි ධාතුව නම් තද ගතියයි. මෙයින් හටගත් අපේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය යනුවෙන් ද, හඳුන්වන අංගයෝ ද, සතරමහා භූතයන්ගෙන් හටගත් දේවල්මය. මෙහි ස්ථිර වූ දෙයක් නැත.

බුදුරජාණන් වහන්සේ මේ සූත්‍රයෙන් පැහැදිලි කරන්නේ මුලු ලෝකයේ ම අනිත්‍ය හෙවත් අස්ථිර වූ ස්වභාවයක් ඇති බවයි. “මහණෙනි, රෂපය අනාත්මය”, (එක ලෙස වෙනස්නොවී පැවැත්වෙන්නේ නැතිකම) මේ රෂපය ආත්ම වූයේ නම්, (එක ලෙස පවතී නම්) මේ රෂපය ආධාධයන්ට ලක් නොවේ. “මගේ රෂපය

මෙසේ වේවා ! මාගේ රූපය මෙසේ නොවේ වා! යි හිතුවොත් ඒ හිතන පරිදි වෙනව.”

රූපය අනාත්මනම් ඉහත කී පරිදි මෙසේ වේවායි මෙසේ නොවේවයි කියා සිතන විට එසේ නොවෙනම් ආධාධ පිණිස ගොදුරු වේ නම් ඒ අනාත්ම ලක්ෂණය යි.

ඒ නිසා මහණෙනි, වේදනාව අනාත්මයි. සංඥාව අනාත්මයි සංස්කාර අනාත්මයි . විඤ්ඤාණය අනාත්මයි යනුවෙන් ඉතිරි සතර පිළිබඳවත්, අනිත්‍යභාවය තහවුරු කරමින් දේශනා කරනවා.

මෙහිදී තේරුම් ගැනීමේ පහසුව සඳහා, බුදුපියාණන් වහන්සේ, පස්වග මහණුවහන්සේලාට ප්‍රශ්න උත්තර වශයෙන් සංවාදයකින් පැහැදිලි කරනවා.

“තං කිමමඤ්ඤට්ඨි හික්ඛවෙ, රූපං නිවචංවා අනිවචං වාති ? අනිවචං භනෙත” (මහණෙනි, ඔබ හිතන්නේ රූපය නිත්‍යද අනිත්‍ය ද? ” ස්වාමීනි අනිත්‍යයි.)

“යං පනානිවචං , දුක්ඛංවා තං සුඛංවාති? දුක්ඛං භනෙත” (යමක් අනිත්‍ය නම් ස්ථිර නැතිනම් එය දුක්ඛද සැපක් ද? ස්වාමීනි දුක්ඛ.)

“යං පනා නිවචං දුක්ඛං විපරිනාමධමමං, කලලං හුතං සමනුපසසිතුං එතං මම, එසො’ භමසම්. එසො මෙ අත්තා’ ති ? නොහෙතං භනෙත (මහණෙනි, යමක් ස්ථිර නැද්ද? ඒ නිසා දුක්ඛ ද? වෙනස් වෙන ස්වභාවද එය මාගේය, මම වෙමි, මාගේ ආත්මයි , යනුවෙන් සිතිමට සුදුසුද? ස්වාමීනි, එසේ සුදුසු නොවේමය.

මෙසේ ඉතිරි උපාදානස්ඛයාට සතර වන වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ යන්ට ද ඉහත වදාළ පරිදිම බුදු හිමියන් විමසූ කළ ඉහත පරිදිම මහණුන් වහන්සේලා පිළිතුරු දුන්හ.

ඉන්පසු බුදු හිමියන් දේශනා කරනවා. මහණෙනි, යම්කිසි රූපයක් අතීතයේ නැතිවුනාද නාම හට නොගෙන අනාගතයේ තිබෙන්නක් ද වර්තමානයේ හටගත් එකක් ද තමාගෙන් හෝ පරිබාහිරව හෝ යම් රූපයක් වේද ගොරෝසුවු හෝ සියුම් වු හෝ යහපත් හෝ අයහපත් හෝ යම්කිසි රූපයක් හෝ වේදනාවක් හෝ (දැනීමක් , ස්පර්ශය) සංඥාවක් හෝ (හඳුනා ගැනීමක් , තීරණයක්) සංඛාරයක් හෝ (විපාකදීම සඳහා කර්ම සකස්වීම) විඤ්ඤාණයක් හෝ (සිතක්) වේනම් ඒ නැම උපාදානයක්ම (නෙතං මම) මගේ නොවෙයි. (නෙසො හමසම්) මම නොවෙයි. (නමෙසො අතතා) මගේ ආත්මය නොවෙයි. (ඵවමෙතං යථා භූතං සමමපපකද්දාය දුට්ඨධ්වං) මෙහිතත්වය මෙහෙම නිසා සමයක් ප්‍රඥාවෙන් (විදර්ශනා ඥානයෙන්) නුවණින් දැකිය යුතුය.

ඊට පස්සේ බුදු පියාණන් වහන්සේ, ඵවං පසසං හිකඛවෙ (මහණෙනි, මෙහෙම බලන විට,) සුතවා අරිය සාවකො (ලොච්ඡුරු දහම අසා, නුවණින් දකින ආර්ය ශ්‍රාවකයා, රූපය ගැන දැනුමක් ඇතිකර ගන්නවා.) රූපසම්මං නිබ්බිදති (රූපය පිළිබඳ කළ කිරීමෙන්) එහි හරයක් ස්ථිර බවක් නැතිබව දුකක් බව දැනගන්නව. සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හට ගන්නා දේ ඵපා වෙනවා) වේදනායපි නිබ්බිදති (ස්පර්ශය තුළින් දැනගත්) ඒ කෙසේ ද යත් ? ඔ අපසයි. රූපයයි. විඤ්ඤාණය යි එකතුවුනාම අපසේ ස්පර්ශය, හෙවත් වේදනාව බව තේරුම් ගෙන ඔ කණයි, ශබ්දයි-විඤ්ඤාණයයි - එහි ස්පර්ශයයි. ඔ නාසයයි ගඳ සුවඳයි, විඤ්ඤාණයයි. -එහි ස්පර්ශයයි.ඔ දිවයි, රසයයි, විඤ්ඤාණයයි, - එහි ස්පර්ශයයි ඔ කයයි පහසයි, විඤ්ඤාණයයි - එහි ස්පර්ශයයි. ඔ මනසයි අරමුණයි විඤ්ඤාණයයි. -එහි ස්පර්ශයයි.ඵ ඵ ආයතනයේ ස්පර්ශය හෙවත් වේදනාව බව තේරුම් ගෙන එහි ද කළ කිරීමෙනවා. “සඤ්ඤායපි නිබ්බිදති”

(හඳුනාගත් දේවල් කෙරෙහි කළ කිරීම ඇතිවෙනවා, එපා වෙනවා.) “සබ්බාරොසුපි නිබ්බිඤ්ඤි” (සංස්කාරත් එපා වී එහිද කළකිරෙනවා.) විඤ්ඤානසම්මපි නිබ්බිඤ්ඤි(සිතෙහි ස්වභාවය කෙරෙහි ද කළ කිරෙනවා එයද එපා වෙනවා) එසේ කළ කිරීම ඇතිවත්ම එනම් ඇත්ත ඇති හැටියෙන් දකින විට ඇලීම නැතිකොට (නිබ්බිදං විරජජති) ඇලීම නැතිවූ ගමන් නිදහස් වෙනවා. (විරාගා විමුච්චති) නිදහස් වන වාත් සමගම රූපයෙන් නිදහස් වුනා වේදනාවෙන් නිදහස් වුනා සංඥාවෙන් නිදහස් වුනා, සංඛාරයෙන් නිදහස් වුනා විඤ්ඤාණයෙන් නිදහස් වුනා යනුවෙන් දැනෙනවා, විමුක්ති ඤාණය පහළ වෙනවා. මෙසේ නිදහස් වුනේ කුමකින් ද? තණ්හාවෙන් නිදහස් වීමයි එකෙනෙහිම අවබෝධ වෙනවා.

“බීණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මචරියං කතං කරණියං නාපරං ඉපට්ඨතායාති පජානාති ති .. ” (ඉපදීම නතර වෙනවා මාගී බ්‍රහ්මචරියාව අවසන් වෙනවා. රහත් භාවය සඳහා කළයුතු වෙනත් කිසිවක් නැතැයි දැනගන්නවා.)

මේ දේශනාව අවසන් කරනවාත් සමගම කොණ්ඩඤ්ඤා, හද්දිය, වජ්ජ, මහානාම, අස්සපි, යන පස්වග මහණුන් වහන්සේලා භාග්‍යවතුන් වහන්සේගේ එම (වේද්‍යාකරණසම්ම) ධර්ම ව්‍යාකරණ න්‍යාය අවබෝධයෙන් පිළිගත්තා. පිළිගන්නවාත් සමගම සමාහිත වූ එම සිත් ඉහත කී පඤ්චස්කන්ධයන් හි ඇල්ම (උපාදානය) නොගෙන ඉන් මිදුනු බව දැක්වෙනවා. තවත් වචනයකින් දක්වන්නේ නම් උතුම් අරහත් භාවයට පත්වුනා.

දැන් අපිට තේරෙනවා අප ලබා ඇති මේ කය කෙතරම් අසාර දෙයක් ද යන වග. මෙහි ගත යුත්තක් හරයක් නැති බව, අනිත්‍ය ස්වභාවය තේරුම් ගන්නා විට පැහැදිලි වෙනවා. එවිට තේරෙනවා සම්පූර්ණයෙන්ම ලෝකය දුකක් බව, සැප යන වචනයද භාවිතා කිරීම නිෂ්ඵල බව, එනමුත් සම්මුති ලෝකයේ

දුකට පිළියම් කරන විට, සැප කියන වචනය භාවිතා කරනවා. මේ බව බුදු හිමියන්

“මෙහි දුකක්ම පහළ වේ. පවතින්නේත් දුකමය. වැනසෙන්නේත් දුකමය. දුකෙන් තොරවූ කිසිවක් පහළ නොවේ. දුකෙන් මෙපිට කිසිත් නිරුද්ධ නොවේ. (සං: නිකාය- හික්කුණි සංයුත්තය)

ලෝවැඩ සඟරා කතුවරයා ද ඉතා ලස්සන උපමාවක් මේ සඳහා දක්වනවා.

දර රැ ස ගිහි ඇවිලුනු කළ	නිබදේ
ගිහි මිස දර යැයි යන බස	නොයෙදේ
එම ලෙස එක්කොට වදහළ	මුනිදේ
දුකම් ස කයකැයි යන බස	නොයෙදේ

දරට ගිහිගත් කළ ගින්න යන වචනය මිස දර යැයි නොකියති. එමෙන්ම බුදුහිමියන් පංචස්ඛන්ධයම දුකයයි වදාළහ. කය යන වචනය සත්‍ය වශයෙන්ම භාවිතා නොකළ යුතුය. ඒ නුවණින් දැකීමයි. ධම්මානුපස්සනාව යනු එසේ දැකීමයි.

අපේ ජීවිත දිනා බලන විට අපිට පේනවා. රූපය පිළිබඳව අපි කොයිතරම් මූලාවි ඇත්ද කියා. එසේ මතුපිටින් පෙනෙන රූපය නිසා අපේ සිත මත්වන අවස්ථා තියෙනවා. ඇස, කන, නාසය දිව ශරීරය, සහ එයින් ගන්නා අරමුණු රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, පහස ලෙසින් මේ සියල්ල සතර මහා ධාතූන්ගෙන් හටගන්නා දේ නිසා නුවණින් දැකිය යුතුයි. එවිට ඇස ආදී වශයෙන් ශරීරයම වයසට යද්දී අනාත්මයි යන හැඟීම යම් පමණකට ඇති කරගන්න පුළුවන් නම්, එපමණට දුක් අඩුවෙනවා. මෙහි ඇත්තේ තේරුම් ගැනීම පිළිබඳ ගැටළුවකි. රූපයට ස්ථිර පැවැත්මක් තිබුණේ නම්, ඉහත කී පිඩා නොලැබේ. ලෙඩ වුනාම බෙහෙත් අවශ්‍ය නොවේ. දිරන විට ඒ සඳහා ප්‍රතිකර්ම අවශ්‍ය නොවේ. සුවඳ විලවුන්, ඩයි

වර්ග, කාර්ම අත්පා, පිරිසිදු කිරීම්, ආදී කිසිවක් අවශ්‍ය නොවේ. ඒ පිළියම් අවශ්‍ය වන්නේ අනාත්ම ලක්ෂණය නිසාය. මෙවැනි ශරීර නැවතත් ලැබීම දුකකි. ඒ නිසා ඒවා අත්හැරීම ඇති කරගත යුතුය. (රූපං නිකඛවෙ අනතතා)

වේදනාව යනුවෙන් සාමාන්‍ය ලෝකයේ දී අපි භාවිතා කරන්නේ ගතට සහ සිතට ආබාධයක් ඇති වූ විට එයින් හටගන්නා දුක් වේදනාවන් පමණි. බුදු හිමියන් පෙන්වා දෙන්නේ ඇසයි, රූපයකුයි සිතයි එකතු වූ විට, ඇසේ ස්පර්ශය ඇතිවෙනවානම්, ඒ තුළින් අපේ සිතට දැනීමක් ඇතිවෙනවානම්, එයින් අපි සතුටු හෝ අසතුටු ඇති කරගන්නවා. ඒ ඇතිවන දුක හෝ සැප වේදනාව ලෙසට නිසයි. මෙලෙසින් කණ, නාසය, දිව, ශරීරය, මනස යන ස්ථාන 06ම වේදනා ලබා දෙනවා. ඒ ස්පර්ශයේ හැටියට විඳීමත් ලබා දෙනවා. අපි කවුරුත් කැමති සතුටු වන දැනීම් හෙවත් වේදනා වලටයි. එනමුත් එය එලෙසින් සිදු නොවේ. ටෙලි නාට්‍යයක් බලන විට අපි හිතන දේ සිදුවෙනවානම්, අපිට ඇතිවෙන්නේ සැප වේදනාවකි. එසේ නොවේ නම් දුක් වේදනාවකි. මෙලෙසින් මනුෂ්‍යයින් කායික දුක් වලට වඩා මානසික දුක් ගොඩනගා ගන්නවා. ඒ මදිවට ඒ සඳහා බාහිරින් පිළිසරණ සොයනවා. එය යකඩ ගිනිගත් ගෙයි ඉඹුල් පුළුන් සෙවීම වැනියි. ඒවා නොලැබෙන විට ගැටුම් ඇතිකරගන්නවා. අද මුළු ලෝකයම වේදනා ගින්නෙන් ඇවිලෙමින් පවතී. බුදු හිමියන් මේ සඳහා පෙන්වා දුන් මග මේ සූත්‍රයෙන් ඉගෙන ගත යුතුයි. (වේදනා නිකඛවෙ අනතතා)

ඊළඟට හඳුනාගන්න (සඤ්ඤා) සෑම දෙයක්ම අනාත්මයි. අපි මේ ජීවිතයේදී ඇසින් යමක් දැක්කද, කනින් යමක් ඇහුවාද, නාසයෙන් ගඳක් සුවඳක් හඳුනාගත්තාද, දිවෙන් යමක රසයක් හඳුනාගත්තද, කයට දැනුන යම් පහසක් හඳුනාගත්තා ද, සිතින් යමක් සිතා එය හඳුනාගත්තා ද, ඒ සියල්ල දුක් හෝ සැප ලෙසින් ගත්තද, ඒ සියල්ල අනිත්‍යයි. වෙනස් වුනා, වෙනස් වෙනවා, එහෙම නොවේ නම් හොඳ හොඳ දේවල් තියාගෙන නරක දේවල්

ඉවත් කරන්න පිළිවනි. එහෙම අපිට ඕන දේ වෙන්වේ නැහැ. ඒ හඳුනාගත් සියල්ල වෙනස් වෙන දේවල්. එදාට අපි කම්පාවෙනවා, හැපෙනවා, නඩු කියනවා, පළිගන්නවා, තැවෙනවා, දැවෙනවා, නීතියකට යටත්කර ගන්නවා. ඒ සියල්ලම දුකකි. (සඤ්ඤාභිකාවේ අනතතා)

අපේ ජීවිත හැම තත්පරයක් පාසාම කමී රැස්කරනවා. ඒ හැම කමීයක්ම රැස්කරන්නේ විපාක විඳිමටයි. ඒවාට කියුම් කෙරුම් සිතූම් පැතුම් හෙවත් සංඛාර කියා ව්‍යවහාර වෙනවා මේ සඳහා මුල් වෙන්වේ වේතනාවයි. ඇසට කණට, ආදී වශයෙන් ඒ ඒ ඉන්ද්‍රියයන්ට දැනෙන පහස අල්ලාගෙන ඒ වේතනාව ඇතිවෙනව. ඒ වේතනාවට තියනවා ලොකු බලවත් ශක්තියක් එයින් ක්‍රියාත්මක වී සසර පැවැත්මට හේතු වන පසුබිම් හඳුනව. මේ ජීවිතයේදී පමණක් නෙවී ඉහතදිත් එහෙමයි. මතුවටත් එමෙහෙමයි. නමුත් මේ ජීවිතයේ දී මේවා අනිත්‍ය ලෙසට නුවණින් දකින්නේ නම් අපෙන් කෙරෙන බොහෝ ගැටුම්, ඇළුම් අඩුවෙනවා. දහමට නැඹුරු වෙනවා, ඒ අනුව සිතනවා. මේ ජීවිතයටම ශාන්තියක් වෙනවා. (සංඛාරා භිකාවේ අනතතා)

බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාරනවා විඤ්ඤාණයේ (සිතෙහි) පැවැත්මක් නැහැ. එහෙම නොවී ස්ථිරනම් අපිට ඕන හැටියට වෙනස්කරගන්න තිබුන සිතෙහි ස්ථිර බවක් තිබුනානම් ධර්මයෙන් වැඩක් වෙන්වේ නැහැ. ස්ථිර නැති නිසා තමයි. එහි හේතුව නැති කළ විට එලයද නැති වෙන්වෙන විඤ්ඤාණය හෙවත් සිත ගහක් වගෙයි. තණ්හාව ජලය වගේ , රූප වේදනා, සඤ්ඤා සංඛාර විඤ්ඤාණ පොහොර පසක් වගෙයි. පැළවෙන්නේ, දළු ලන්නේ සිත හෙවත් විඤ්ඤාණයයි එම ගස හැදෙන්නෙ හවයේදී මෙම ක්‍රියාව නතර කරන්න වතුර නොදා ඉන්න ඕන. එවිට ගස මැළවී වැසීම නතර වෙනවා. මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ පෙන්වූ විමුක්ති මාර්ගයයි. (විඤ්ඤාණං භිකාවේ අනතතා)

මේ “අනන්ත ලක්ෂන සූත්‍රය” අපේ පුහුදුන් ජීවිත සකස්කර ගැනීමට නුවණින් දකින්නට උත්හාස ගැනීමට තම ජීවිතයට පමණක් නොව , මුළු ලෝකයටම ආශීර්වාදයකි.

අපේ සාමාන්‍ය ජීවිතයේදීත් ඇතිවන්නාවූ විවිධ ගැටුම් සහ ඇලීම් අවමකරගත හැකියි. අසීමිත ආශාවන් සමනය කරගෙන වැඩ අඩුවෙන්, බඩු අඩුවෙන් ජීවිත සරළ කරගත හැකියි. පවුලේ හැමදෙනාටම මේ ධර්ම න්‍යාය සරළව කියා දී සැනසීම ඇතිකර ගනිමු.

www.lakruhunu.com

